

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania M. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
z udziałem zainteresowanego P. Ł.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 19 marca 2019 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 sierpnia 2018 r. i oddalił odwołanie M. Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 18 października 2017 r., stwierdzającej, że odwołująca się, jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą u płatnika składek F.H.U. Ł., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: od 25 października 2013 r. do 10 czerwca 2014 r. i od 10 czerwca 2015 r. do 8 lutego 2016 r.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się podniosła zarzut naruszenia prawa: (-) art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przez ich niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię, na podstawie której ustalono, że skarżąca, pozostająca w związku małżeńskim z zainteresowanym P. Ł., prowadząca z nim na zasadach współpracy działalność gospodarczą, nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie powołanych przepisów w okresach od 25 października 2013 r. do 10 czerwca 2014 r. i od 10 czerwca 2015 r. do 8 lutego 2016 r.; (-) art. 23 oraz 27 k.r.i o. w związku z art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez jego zbyt szeroką wykładnię, w wyniku której zakwestionowana została faktyczna stała i zorganizowana pomoc skarżącej w wykonywaniu działalności gospodarczej przez zainteresowanego, na rzecz uznania, że współpraca mieściła się jedynie w zakresie współdziałania dla dobra rodziny i stanowiła przejaw realizacji obowiązków małżeńskich; (-) art. 2a ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. zasady równego traktowania ubezpieczonych, przez ich niezastosowanie oraz błędną wykładnię, na podstawie której Sąd Apelacyjny zakwestionował podleganie skarżącej ubezpieczeniom społecznym ze względu na zawyżoną zadeklarowaną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przez osobę ubezpieczoną z tytułu współpracy w prowadzeniu pozarolniczej działalności; (-) art. 328 § 2 w związku z art. 382 k.p.c., które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na sporządzeniu przez Sąd drugiej instancji wadliwego uzasadnienia, przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia i wskazanie w uzasadnieniu wyłącznie tych ustaleń, które odnosiły się do kwestii wysokości składki, terminu zgłoszenia skarżącej do ubezpieczeń społecznych i wysokości osiągniętych dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej przez zainteresowanego, przy jednoczesnym zdeprecjonowaniu i nieodniesieniu się w uzasadnieniu do dowodów osobowych, w tym w szczególności zeznań skarżącej i zainteresowanego, spójnie, zgodnie i logicznie wskazujących na stałą współpracę skarżącej w prowadzonej przez zainteresowanego działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy z uwagi na jej oczywistą zasadność. W uzasadnieniu podniosła, że w przedmiotowej sprawie zachodzi szereg wątpliwości, o których może świadczyć chociażby odmienne stanowisko Sądu pierwszej oraz Sądu drugiej instancji. Pojawiły się uzasadnione wątpliwości co do podlegania przez skarżącą ubezpieczeniom społecznym oraz co do interpretacji związanych z przedmiotową sprawą przepisów, a to art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie

okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlatego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy, stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżąca wskazała na istnienie wątpliwości na tle interpretacji związanych z przedmiotową sprawą przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego, (k. 11 uzasadnienia wyroku), Sąd Apelacyjny ustalił, że przeprowadzone postępowanie nie dostarczyło żadnych niebudzących wątpliwości dowodów potwierdzających, iż w spornym okresie, zwłaszcza zaś poczynając od 25 października 2013 r., w ramach ponownie prowadzonej przez męża skarżącej P. Ł. (po przerwie od 1 kwietnia 2012 r.) działalności gospodarczej, skarżąca podejmowała jakiegokolwiek czynności wykraczające poza zakres obowiązków

małżonków, uregulowanych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, mające istotny wymiar ekonomiczny i organizacyjny. Poza dwiema fakturami: z 13 listopada 2013 r. i 22 listopada 2013 r., istotnie brak było dowodów, aby M. Ł. podejmowała jakiegokolwiek czynności w ramach przedmiotowej współpracy. Tym samym Sąd odwoławczy uznał, że wnioskodawczyni nie podlega ubezpieczeniom jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.).

Odnosząc powyższą ocenę Sądu Apelacyjnego do sposobu motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, że sprowadza się ona w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżąca kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Nadto pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).